

ASIA

Julkisuuslain mukainen menettely

KANTELU

Kantelija on kantelussaan 30.9.2016 arvostellut sitä, että kaupunginlakimies ja hallintolakimies eivät ole antaneet hänelle 15.5.2016 ja 10.8.2016 pyytämäänsä tallennetta, joka koostuisi kantelijan työsähköposteista ja joka olisi laadittu kaupungin irtisanottua kantelijan.

Kantelun mukaan hallintolakimies olisi kantelijaa koskeneessa poliisilaitoksen esitutkintaan liittyneessä tutkintapyynnön täydennyksessä ilmoittanut, että kaupungin hallussa olisi tallenne kantelijan sähköpostiliikenteestä, jonka kaupunki voisi luovuttaa poliisille sen selvittämiseksi, onko kantelija syyllistynyt rikoksiin.

Kantelija on 15.5.2016 sähköpostitse pyytänyt hallintolakimieheltä tallennetta, joka koostuisi kantelijan työsähköposteista. Kantelija on pyytänyt asiassa valituskelpoista päätöstä, jos pyydettyä asiakirjaa ei hänelle anneta. Hallintolakimies on 16.5.2016 sähköpostitse ilmoittanut kantelijalle, että kantelijan työsähköpostit eivät ole kaupungin hallussa. Vastaavasti kantelija on 10.8.2016 pyytänyt kaupunginlakimieheltä tallennetta ja kaupunginlakimies on 23.8.2016 ilmoittanut, että kantelijan pyytämä sähköposti ei ole saamansa tiedon mukaan kaupungin hallussa.

SELVITYS

Kaupunki on antanut kantelun johdosta selvityksen 9.1.2017, joka lähetetään kantelijalle tiedoksi.

Kaupungin antama selvitys koostuu hallintolakimiehen ja kaupunginlakimiehen selvityksistä. Hallintolakimiehen käsityksen mukaan ainakin osasta kantelijan työsähköpostiviestintää olisi laadittu tallenne vuonna 2011 sen jälkeen, kun kantelija on irtisanottu 22.10.2010. Hallintolakimies on todennut, että hän ei ole laatinut tallennetta, eikä se ole ollut koskaan hänen hallussaan. Mahdollinen tallessa oleva tallenne olisi selvityksessä mainitun osakeyhtiön hallussa, joka ulkopuolisena yhtiönä sopimuksen perusteella tuottaa kaupungille tiettyjä tietoliikennepal-

veluita. Hallintolakimiehellä ei ole tietoa siitä, onko mahdollinen tallenne edelleen olemassa, eikä siitä, että mahdollinen tallenne olisi hävitetty.

Kaupunginlakimies on todennut, että hän ei ole laatinut eikä laadittanut teknistä tallennetta kantelijan työsähköpostin sisällöstä. Hänellä ei ole tietoa siitä, onko kantelijan väittäämä tallenne hävitetty vai ei ja mitä se sisältää. Kaupunginlakimiehen oletuksen mukaan tallenteen on laatinut selvityksessä mainittu osakeyhtiö ja se on oletettavasti yhtiön hallussa. Kaupunginlakimies on todennut, ettei käsitä, miksi hänen olisi tehtävä asiassa kielteinen hallintopäätös asiakirjasta, jota hänellä ei ole.

RATKAISU

Asiakirjapyyntö ja tapahtumatietoja

Kantelija on 15.5.2016 sähköpostitse pyytänyt hallintolakimiehellä tallennetta, joka koostuisi kantelijan työsähköposteista. Kantelija on pyytänyt asiassa valituskelpoista päätöstä, jos pyydettyä asiakirjaa ei hänelle anneta. Kaupungin hallintolakimies on 16.5.2016 sähköpostitse ilmoittanut kantelijalle, että kantelijan työsähköpostit eivät ole kaupungin hallussa. Vastaavasti kantelija on 10.8.2016 pyytänyt kaupunginlakimiehellä tallennetta ja kaupunginlakimies on 23.8.2016 ilmoittanut, että kantelijan pyytämä sähköposti ei ole saamansa tiedon mukaan kaupungin hallussa.

Asiakirjapyyntöön käsittelyn arviointi

Kantelija on esittänyt kantelussaan useita asiakokonaisuuteen liittyviä selvityspyynnöjä. Totean selvennyksenä, että laillisuusvalvonnallisesti kantelussa on kysymys siitä, onko kaupunki menetellyt asiassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) mukaisella tavalla.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään julkisuuslain 4 luvussa. Lain 14 §:ssä säädetään, että tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Lain 14 §:ssä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat perustuslaissa turvattuja hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatekijöitä. Asiakirjan pyytäjällä on julkisuuslaissa turvattu oikeus halutessaan saada hallintolain mukaisesti perusteltu päätös siitä, miksi pyydettyä asiakirjaa ei anneta. Julkisuuslain 33 §:n mukaisesti asiakirjapyyntöön annettuun viranomaisen pää-

tökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ylimmät laillisuusvalvojat ovat ratkaisukäytännössään pitäneet asianosaisen oikeusturvan näkökulmasta perusteltuna menettelyä, että kirjallinen ja valituskelpoinen päätös tehdään myös silloin, kun viranomaisella ei ole siltä pyydettyä asiakirjaa. Asiakirjapyyntöä koskevia julkisuuslain menettelysääntöksiä on noudatettava myös silloin, kun viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa (muiden ohessa apulaisoikeuskanslerin päätökset 21.12.2016 dnro OKV/301/1/2016, 15.12.2015 dnro OKV/1879/1/2014 ja 13.4.2015 dnro OKV/229/1/2014 sekä eduskunnan oikeusasiamiehen päätös 31.3.2006, dnro 1989/4/04).

Kantelija on pyytänyt asiassa valituskelpoista päätöstä, jos pyydettyä asiakirjaa ei hänelle anneta.

Kaupunki on ilmoittanut kantelijalle julkisuuslain 14 §:n edellyttämällä tavalla syyn, miksi pyydettyä asiakirjaa ei voida luovuttaa. Kantelija ei ole sen sijaan saanut kaupungilta perusteltua valituskelpoista päätöstä asiakirjapyyntöön.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän kaupungin huomiota asiakirjapyyntöä koskeviin julkisuuslain sääntöihin.

Apulaisoikeuskansleri

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
